Міністерство освіти і науки України

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра обліку та оподаткування

Уманський національний університет

Кафедра обліку і оподаткування

СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, КОНТРОЛЮ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з бухгалтерського обліку

(присвячена 125-річчю з Дня народження РОГАЧЕНКА СЕРГІЯ МИКИТОВИЧА)

16-17 жовтня 2025 року

м. Київ – м. Умань

УДК 657.1:336.21:330.35
С40

Рекомендовано до друку вченою радою факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету (протокол № 2 від 12.11.2025 року)

Редакційна колегія:
Юрій ЦИМБАЛЮК – канд. екон. наук, доц., співголова оргкомітету конференції (відповідальний редактор); Андрій МУЗИЧЕНКО – канд. екон. наук, доц., співголова оргкомітету конференції (відповідальний редактор); Людмила МЕЛЬНИК – д-р екон. наук, проф.; Володимир ЛИТВИНЕНКО – канд. екон. наук, доц.; Тамара КУЧЕРЕНКО – д-р. екон. наук, проф.; Любов ГУЦАЛЕНКО – д-р. екон. наук, проф.; Наталія КУЗИК – канд. екон. наук, доц.; Катерина ШЕВЧУК – канд. екон. наук, доц. (секретар оргкомітету); Галина АНІЩЕНКО – канд. екон. наук, доц. (секретар оргкомітету).

Автори розміщених у збірнику матеріалів висловлюють свою власну думку та несуть відповідальність за достовірність інформації

С40 Система бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та оподаткування в умовах сталого розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (16-17 жовтня 2025 р., м. Київ – м. Умань), 2025. 276 с.

Збірник матеріалів конференції містить доповіді науковців, фахівців-практиків, представників академічної спільноти, які були розглянуті на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Система бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та оподаткування в умовах сталого розвитку», присвяченій 125-й річниці з Дня народження провідного науковця з бухгалтерського обліку та фундатора облікової аграрної наукової школи – РОГАЧЕНКА Сергія Микитовича, що відбувалась 16-17 жовтня 2025 року в м. Київ – м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюються питання розвитку бухгалтерського обліку, його значення для управління підприємством, сучасного стану й проблем оподаткування, контролю й аудиту бізнес-процесів, економіки і розвитку підприємництва в умовах глобалізаційних змін.

УДК 657.1:336.21:330.35
© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2025
© Уманський національний університет, 2025

ЗМІСТ

Секція 1. СПАДЩИНА ТА НОВАЦІЇ ОБЛІКОВОЇ НАУКИ 10

ДЕРІЙ Василь. Роль особистості Рогаченка Сергія Микитовича у розвитку української облікової наукової школи та формуванні її характерних ознак 10

ЖУК Валерій, ВАСИЛІШИН Станіслав. Стан вітчизняного інституту бухгалтерського обліку та передчасність запровадження ЄДКІ в його освітній складовій 14

ЖУК Валерій, НЕЖИД Юлія. Академічна основа розвитку кафедри обліку та оподаткування ЗВО аграрного спрямування 17

КУЧЕРЕНКО Тамара. Науково-практичний доробок С.М. Рогаченка у становленні бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств 19

МЕЛЬНИК Людмила. Внесок науково-педагогічної школи Уманського національного університету в розвиток обліку та оподаткування 22

Секція 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СВІТЛІ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: КОНЦЕПЦІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ 26

ANDRUSIAK Vasyl, ONYSHCHENKO Anna. Theoretical aspects of fixed assets accounting 26

АНІЩЕНКО Галина. ESG-фактори розвитку бухгалтерського обліку та звітності 28

АТАМАНЮК Анна. Адаптація обліку грошових коштів до викликів невизначеності та цифровізації 30

ВОЛЯК Леся. Цифрові нематеріальні активи в агросекторі 32

ГУМЕННА-ДЕРІЙ Марія, СКОРОХІД Володимир. Аналіз розвитку підприємств малого бізнесу в Україні та нормативно-правове забезпечення організації обліку в них 34

ГУЦАЛЕНКО Любов, ТРОХИМЕЦЬ Богдан. Оподаткування контрольованих іноземних компаній як обов'язкова передумова євроінтеграції України 36

ДЯЧЕНКО Марія. Облік та аудит розрахунків з іноземними контрагентами в умовах глобальної фінансової нестабільності 38

ЖУКОВА Євгенія. Інтеграція національної системи бухгалтерського обліку з правовим полем Європейського Союзу 40

ЗАСАДНИЙ Богдан, КОНОВАЛЕНКО Наталія. Облікова складова у моделі інтегрованих систем фінансового управління (IFMIS) в державному секторі 42

КОЗІЦЬКА Наталя. Формування облікової політики інституцій громадянського суспільства у світлі сучасних викликів вітчизняної економіки 44

МАТРОС Олена. Особливості обліку та оподаткування соціальних гарантій військовослужбовців у воєнний період 46

МОЛДОВАН Мирослав. Напрями удосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємств аграрного бізнесу 48
ПАНЧЕНКО Ольга, СКУРАТОВ Олексій. Облік експортно-імпортних операцій агропідприємств 50
ПОЛІЩУК Олег. Облікове забезпечення аграрного сектору в умовах сьогодення 53
РЕЗНІЧЕНКО Роман, КОВАЛЬ Любов. Удосконалення методики обліку фінансових результатів аграрних підприємств у контексті сучасних викликів 55
УЛЬЗУТУЄВА Аліна. Цифровізація у сфері податкового обліку: нові можливості для державного сектору 57
ХОМОВИЙ Сергій, ТОМІЛОВА-ЯРЕМЧУК Надія. Електронні активи та новітні технології в сьогоденні бухгалтерського обліку 59

Секція 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ПРОБЛЕМИ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ 62
ANDRUSIAK Vasyl. Theoretical aspects of inventory accounting 62
БЕХТІР Вікторія. Напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління розрахунками з оплати праці 63
БОРОТА Анна, УМАНСЬКА Вікторія. Напрямки та шляхи поліпшення складання та аналізу фінансової звітності підприємств 65
БОРОХОВИЧ Катерина. Облік валютних операцій у системі управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрного підприємства 67
ВОЗНЯК Ростислав-Ярослав. Роль бухгалтерської звітності у забезпеченні сталого розвитку підприємства 69
ВОЙЧЕНКО Діана. Роль обліку запасів у формуванні інформаційної бази підприємства 72
ГЕРШМАН Юрій. Інтегроване мислення як чинник трансформації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством 74
ГУРЕНКО Тамара. Проблеми бухгалтерського обліку в управлінні підприємством 76
КОСТЯКОВА Анна, СВЕРГУН Сергій. Аналітично-облікові аспекти фінансової звітності підприємств реального сектору економіки 78
КОСТЯКОВА Анна, ШКІНДЕР Анастасія. Методологічні засади обліку витрат і калькулювання собівартості продукції в реальному секторі економіки 80
КРАВЕЦЬ Дарина. Теоретичні засади обліково-аналітичного моніторингу економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств 82
МАНДЯК Анна. Аналіз структури та динаміки активів за даними Балансу (Звіту про фінансовий стан) 84
МЕЛЬНИК Анна. Організація обліку, контролю і аналізу продукції лісового господарства 86

МИСЬКІВ Любов, СОКІЛ Софія. Особливості облікового забезпечення управління запасами підприємства за НП(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси» 89
МИХАЙЛОВИНА Світлана. Облікова політика у системі корпоративного управління 91
МОРГУН Катерина. Облік витрат фермерських господарств 93
ОВЧАРУК Василь. Особливості бухгалтерського обліку витрат на виробництво яєчного порошку на підприємствах птахівництва 95
ОЛЯДНІЧУК Наталія, ЮХИМЧУК Анна. Цифровізація процесу оренди земельних ділянок та аналітичний супровід розрахунків з орендодавцями 97
ПОДОЛЯНЧУК Олена. Облік результатів діяльності підприємств за наслідками надзвичайних подій 99
ПОДРУЦЬКИЙ Станіслав. Облікове забезпечення управління ціновими ризиками підприємств агросектору в умовах цифровізації 101
РАТУШНА Ольга. Обліково-аналітичне забезпечення управління запасами 104
ТОМИЩ Ганна, МАКСИМЕНКО Діана. Управлінський облік у формуванні ціннісно орієнтованої стратегії підприємства 106
ТЮТЮННИК Світлана, ГОРБАНЬ Анастасія. Елементи облікової політики щодо запасів 107
УМАНСЬКА Вікторія, ДУБІНІНА Карина. Взаємодія обліку, аналізу і контролю в системі управління витратами підприємства 109
ФЕДОРЕНКО Людмила. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві 111
ЧУДОВЕЦЬ Віталій. Актуальні проблеми документування операцій з основними засобами 114
ЯКУБИШИН Олег. Облікове забезпечення податкових розрахунків 116

Секція 4. ОПОДАТКУВАННЯ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ 119
БАРАБАШ Леся. Визначні аспекти оподаткування в умовах воєнного стану 119
БОНДАРЕНКО Наталія. Податкові надходження у фінансовому забезпеченні бюджету України в період війни 121
БОРОВИК Петро, УДОВЕНКО Ірина, ШЕМЯКІН Михайло. Оподаткування геодезично-землевпорядного бізнесу: виклики сьогодення 123
ВІННИЦЬКА Оксана, НИКИТЮК Сергій. Цифровізація майнового оподаткування 124
ДЕРЕВ'ЯНКО Світлана. До питання появи та існування податку на додану вартість в Україні та світі 126
КИШЕНЬКО Сергій. Особливості оподаткування індивідуальної адвокатської діяльності 128

землевпорядних послуг, адже окремі суб'єкти бізнесу, прагнучи мінімізувати свої податкові зобов'язання, можуть переходити до виконання окремих проєктів напівофіційно та неофіційно [1].

Необхідно також зазначити, що на обсяги попиту на геодезично-землевпорядні послуги помітним є вплив рівня податкового навантаження на землі, інші природні ресурси та об'єкти нерухомості. Зрозуміло, що підвищення ставок земельних, ресурсних податків та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки може стримувати інвестиційну активність земле-, ресурсокористувачів і власників нерухомості, а отже – створює фіскальні перепони для будівництва, перебудови об'єкта, чи на шляху вдосконалення просторової організації території. Таким чином, зростання ставок податків на землю, природні ресурси та нерухоме майно зумовлює скорочення замовлень на геодезичні та землевпорядні проєкти [1].

Резюмуючи зазначимо, сьогочасні виклики стосовно оподаткування геодезично-землевпорядного бізнесу в Україні – це нестабільність нормативно-правової бази, нерівномірність податкового навантаження та суттєве скорочення попиту на послуги завдяки підвищенню ставок земельних, ресурсних податків та податку на нерухомість. Вирішення перелічених нами проблем створить надійні фінансові стимули для розвитку ринку геодезично-землевпорядних послуг, а отже – відбудови України після перемоги над агресором.

Список використаних джерел

1. Боровик, П.М., Колотуха, С.М., Удовенко, І.О., Іванчук, О.М., & Шемякін, М В. (2025). Стабільність в оподаткуванні – передумова сталого розвитку геодезично-землевпорядного бізнесу. Актуальні питання економічних наук, (10). URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15249866.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Вінницька О.А.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Никитюк С.В.
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Сучасний етап розвитку економіки характеризується активним упровадженням цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, зокрема у податкову систему. Цифровізація майнового оподаткування є важливим напрямом удосконалення податкового адміністрування, оскільки сприяє підвищенню прозорості, ефективності та об'єктивності процесів оцінювання і контролю майнових податків. В умовах глобальних трансформацій та воєнних викликів цифрові інструменти забезпечують оперативний обмін даними між

податковими органами, місцевими громадами та платниками податків, що сприяє зниженню рівня тінізації та зміцненню фінансової бази місцевих бюджетів [1]. Таким чином, цифровізація стає ключовим чинником модернізації майнового оподаткування в Україні, забезпечуючи його відповідність сучасним вимогам відкритості, зручності та ефективності.

Уряди багатьох країн стикаються з подібними викликами під час модернізації систем майнового оподаткування. Серед основних труднощів можна виокремити неповноту або застарілість податкових реєстрів майна, нестачу кваліфікованого персоналу та фінансових ресурсів для їх оновлення, невизначеність у питаннях права власності на землю, недосконаліть системи адресації, а також низьку активність ринку нерухомості, що ускладнює доступ до достовірних даних про угоди. Упровадження цифрових технологій дає можливість подолати частину цих проблем. Зокрема, використання супутникових знімків і геоінформаційних систем сприяє точнішому виявленню, реєстрації та оцінюванню об'єктів власності. Такі інструменти дозволяють створювати сучасні бази даних і підтримувати актуальність податкових реєстрів майна.

Послідовне використання цифрових технологій, зокрема комп'ютерів, мобільних пристроїв та аерофотозйомки, має важливе значення для процесу оцінювання майна, який є основою визначення податкової бази. Застосування таких інструментів відкриває можливості для впровадження систем комп'ютерної масової оцінки (Computer Assisted Mass Appraisal – CAMA). Система CAMA передбачає оцінювання вартості об'єктів на основі певних об'єктивних характеристик за допомогою математичних моделей, що калібруються статистичними методами. При цьому кількість показників і рівень складності моделей можуть відрізнятися залежно від особливостей об'єктів оцінювання та доступних ресурсів [2]. Використання методів CAMA дає змогу суттєво зменшити обсяги ресурсів, необхідних для проведення оцінки майна, у порівнянні з традиційними експертними підходами. Цей метод є особливо корисним для оперативного отримання актуальних даних щодо ринкової вартості об'єктів або рівня орендних цін.

Впровадження цифрових платформ сприяє підвищенню ефективності роботи податкових органів, оскільки дає змогу оптимізувати розподіл завдань, здійснювати контроль за діяльністю працівників і відстежувати процес адміністрування податку на майно.

Застосування цифрових технологій значно спрощує процес адміністрування податків на майно. Зокрема, використання картографічних сервісів, таких як Google Maps, органами місцевого самоврядування дає змогу виявляти незареєстровані об'єкти нерухомості та оновлювати бази даних. Аналітичні інструменти Big Data дозволяють ефективніше працювати з податковими реєстрами та здійснювати більш точні розрахунки податкової бази. Використання сучасного програмного забезпечення для обробки великих обсягів даних забезпечує оперативність роботи фіскальних органів і сприяє підвищенню ефективності системи оподаткування майна [3].

Варто звернути увагу на проблеми та ризики, що виникають під час формування баз даних для оподаткування нерухомості та земельних ділянок.

Однією з ключових перешкод цифровізації є значні початкові витрати на придбання, обслуговування й оновлення програмного забезпечення, які часто перевищують фінансові можливості місцевих органів влади. Вирішення цього питання нерідко потребує залучення міжнародної фінансової підтримки. Крім того, ефективна цифровізація неможлива без підготовленого персоналу, технічної сумісності систем і стабільного доступу до Інтернету. Важливим чинником успіху є готовність працівників сприймати нові технології та активно брати участь у їх упровадженні. Водночас цифрові інструменти не усувають усіх труднощів – вони не можуть повністю подолати політичні бар'єри чи проблему низької податкової дисципліни серед населення, особливо вразливих груп.

Запровадження нової системи адміністрування податку на майно потребує узгоджених дій між різними органами влади та, за потреби, змін у законодавстві. Тому модернізація податкових баз даних є не лише технічним процесом, а й комплексним управлінським завданням, що вимагає політичної підтримки, професійних кадрів і належного інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Вінницька, О. Цифровізація податкових відносин як інструмент досягнення цілей сталого розвитку. *Економічні горизонти*. 2025. №2 (31), С. 100–109. DOI: https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(31).2025.330130

2. Швабій К., Т. Богдан Т., Джус М., Кощук Т., Новицька Н., Пасічний М., Онищук І., Остріщенко Ю. Діагностика системи місцевого оподаткування. Аналітичний звіт. URL: https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/d7ee40daa7f8543c84903bb0b76b51dd.pdf

3. Швабій К., Джус М., Кощук Т., Пасічний М. Проблеми цифровізації процесу адміністрування оподаткування майна в Україні. Аналітичний звіт. URL: https://www.growford.org.ua/research/problemy-tsyfrovizatsiyi-protsesu-administruvannya-opodatkuvannya-majna-v-ukrayini/

ДО ПИТАННЯ ПОЯВИ ТА ІСНУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Дерев'янко С.І.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Одним з найпоширеніших непрямих податків в Україні та світі є податок на додану вартість (ПДВ), який входить у ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується кінцевими споживачами (покупцями). Облік та перерахування до державного бюджету здійснюють продавці (податкові агенти). Для суб'єктів господарювання правильний розрахунок цього податку є ключовим для уникнення штрафів та звітності загалом. У різні часи багато дослідників вивчали питання, пов'язані як з формуванням доданої вартості, так і обліку, контролю, аудиту ПДВ, зокрема Буряковський В.В., Дяковський Д.А., Черкасова С.В.,